

Anders nog iets?

Voorwoord

Tijdens mijn sollicitatiegesprek in 2001 op de School voor Eerste Opvangonderwijs in Ommen werd me gevraagd of ik naast Nt2 ook iets met muziek in de klas zou kunnen en willen doen. Ondanks dat ik mij voorheen altijd had voorgenomen mijn hobby, muziek zo veel mogelijk te beperken tot mijn vrije tijd ging ik akkoord hopende hiermee een streepje voor te hebben op andere sollicitanten en m'n kansen op deze vacature te vergroten.

Ik werd aangenomen en in aanloop naar mijn nieuwe baan moest ik nadenken over de invulling van de lessen waarin ik iets met muziek zou gaan doen. Ik ging op zoek naar Nederlandstalige liedjes die ik met mijn leerlingen zou kunnen gaan beluisteren en zomogelijk zingen. Mijn insteek was taalverwerving. Het effect van taalriedels op taalverwerving was mij bekend en gezamenlijk zingen leek mij een goede variant hierop en zeker het proberen waard.

Al vrij snel strandde mijn zoektocht naar Nederlandstalige liedjes met een eenvoudig taalniveau. *"Onder de groene hemel, in de blauwe zon speelt het blikken harmonieorkest in een grote regenton..."* (Nijgh/ de Groot) is, hoe goed ook, niet bepaalt het Nederlandse taalgebruik dat je aan een groep beginnende Nt2-leerlingen aanbiedt. En zo ik kwam ik al snel tot de conclusie dat er in de bestaande populaire Nederliedrepertoire (Bløf, Acda en de Munnik, Marco Borsato e.d.) weinig geschikt lesmateriaal te vinden is. Weinig tot geen liedjes die aansluiten bij de lesthema's en het taalniveau van de leerlingen. Te veel beeldspraak bovendien. In het kinderliedjesrepertoire zijn weliswaar liedjes die qua taalniveau aansluiten maar qua onderwerp en belevingswereld weer tekortschieten en muzikaal vaak te kinderachtig zijn voor jongeren en volwassenen. Ik besloot zelf liedjes te gaan schrijven op basis van onderwerpen die in de Nt2-les aan bod komen. Liedjes met herkenbare onderwerpen die in vrijwel elk Nt2-boek voor beginners voorkomen.

Mijn toenmalige klas, groep C, bestaande uit een groep jonge vluchtelingen in de leeftijd van zestien tot achttien jaar, fungeerde als proefgroep. Gelijk op met de Nt2-lessen schreef ik liedjes die aansloten bij de onderwerpen uit het Nt2-lesboek en die ik vervolgens aan mijn leerlingen voorzong. Al snel ontdekte ik de kracht en invloed van het gezamenlijk luisteren naar muziek en zingen op de taalverwerving. De oefenstof werd gretig afgenomen en met volle overgave bezongen. Leerlingen gingen het ook buiten de lessen zingen. Op de gang, thuis of in het opvangcentrum. Naast de constatering dat m'n leerlingen zingen als een aangename lesonderbreking ervoeren ontdekte ik dat taal in een muzikale structuur van coupletten en refreinen bijdraagt aan het makkelijker onthouden van de geleerde zinnen en woorden. Het blijft zagezegd "hangen".

Het betere Nt2-lied heeft een sterke, makkelijk mee te zingen melodie, een eenvoudige tekst en bevat veel herhaling van de belangrijkste zinnen en begrippen. Volgens deze voorwaarden ben ik te werk gegaan. Ik schreef in de loop van een jaar zo'n twintig liedjes die ik uittestte in mijn eigen klas waarna ik er veertien uitwerkte en met diverse instrumenten en veel zang opnam.

Enigszins afhankelijk van het taalniveau en de muzikaliteit van de leerling laten de liedjes zich makkelijk meezingen. Dat geldt met name voor de refreinen waarin ik veel herhaling en eenvoudige taalstructuren heb gebruikt.

Mijn ervaring is dat leerlingen vrij snel willen meezingen. Soms zelfs afgeremd moeten worden om eerst goed te luisteren hoe het lied gaat. Liedjes of fragmenten die muzikaal of qua taalniveau nog wat te moeilijk zijn kunnen uiteraard ook goed, met of zonder tekstblad, zonder meezingen beluisterd worden.

Naast typische Nt2-onderwerpen als kennismaken, de familie, het weer, de winkel en markt, de weg vragen e.d. zijn er liedjes gebaseerd op ervaringen en onderwerpen aangedragen door leerlingen. Muziek is een goed middel om uitdrukking te geven aan bepaalde emoties. Emoties die bij (jonge) vluchtelingen elkaar soms snel afwisselen. Het niet onder woorden kunnen brengen van hoe je je voelt kan een gevoel van onmacht en frustratie oproepen. Een lied met daarin Nederlandse begrippen en woorden die uitdrukking geven aan gevoelens bij verdriet, blijheid, spanning, heimwee, afscheid nemen e.d. krijgt hiermee tevens een expressiefunctie. Mijn ervaring is dat deze expressie bij leerlingen soms heel bevrijdend kan werken. Door het in een lied te verpakken en gezamenlijk te zingen of te beluisteren wordt het echter niet te persoonlijk en daarmee niet te beladen.

Gezamenlijk zingen gebeurt op veel scholen in veel culturen. Voor de meeste leerlingen is het dan ook een herkenbare bezigheid. Zingen vormt wat mij betreft een uitzondering op de bewering dat je met productieve taalvaardigheden, zoals spreken, moet wachten tot een beginnende taalleerling er aan toe is. Samen zingen is juist een veilige en leuke manier om bij leerlingen spreken op gang te brengen.

De gebruikte oe's, aa's, paa's, daa's etc.. in de liedjes ter ondersteuning van de melodie in intro's of tussen de coupletten en refreinen ontstonden aanvankelijk spontaan maar het gebruik ervan heeft, zo ontdekte ik, toch een functie. Het werkt namelijk erg aanstekelijk en ze kunnen bovendien vrijwel altijd direct meegezongen worden. Een beginnende taalleerder zonder enig taalniveau kan vanaf dag één meezingen. Het kunnen meedoen is een belangrijke stimulans.

Op de Nt2-conferentie van 2003 in Heino presenteerde ik de liedjes en mijn ervaringen ermee in het onderwijs. Veel Nt2-docenten reageerde enthousiast met de vraag om publicatie. Op diezelfde conferentie ontmoette ik Helga Van Loo, Nt2-docent aan het Instituut voor Levende Talen van de Katholieke Universiteit in Leuven, die een presentatie/ workshop hield over het gebruik van muziek in de klas. Omdat haar ervaring met het ontwikkelen en schrijven van lesmateriaal mij erg waardevol leek voor dit project vroeg ik haar een lesboek te schrijven met verwerkingsoefeningen voor bij de liedjes. Helga ging enthousiast aan de slag en schreef bij elk lied een les met gevarieerde oefeningen en opdrachten.

In haar [inleiding](#) geeft ze een toelichting op het gebruik van het lesboek.

De liedjes hebben een sterk educatief karakter. Ik heb echter gemerkt dat veel leerlingen de liedjes thuis, evenals een willekeurige andere muziek-cd, ter ontspanning afspelen. Hierin schuilt volgens mij de kracht van muziek en heeft daardoor een toegevoegde waarde. Onbewust raakt de luisteraar bekend met een hoop woorden, zinnen, uitdrukkingen en taalstructuren.

't Is een weloverwogen keuze om aan elk lesboek een cd toe te voegen zodat elke leerling in ieder geval de mogelijkheid heeft de liedjes ook buiten de les op school te beluisteren.

Met de publicatie van de liedjes op cd en verwerkingsmateriaal in een lesboek is het gebruik van *Anders Nog lets* in de klas voor elke Nt2-docent mogelijk geworden en niet slechts voorbehouden aan muzikale Nt2-docenten.

Ik hoop dat *Anders Nog lets*, gelijk aan mijn ervaring voor u en uw leerlingen een waardevolle aanvulling en aangename afwisseling in de Nt2-les zal zijn.

Veel muzikaal werkplezier.

Janjaap de Vries mei 2004

Met speciale dank aan Groep C
School voor Eerste Opvang Onderwijs
Landstede, Ommen 2001-2002